

Czwartek, 9 czerwca 2005 r.

P6_TA(2005)0239

Sytuacja w Uzbekistanie

Rezolucja Parlamentu Europejskiego w sprawie Uzbekistanu

Parlament Europejski,

- uwzględniając Umowę o Partnerstwie i Współpracy⁽¹⁾, pomiędzy Wspólnotami Europejskimi i ich Państwami Członkowskimi a Republiką Uzbekistanu która weszła w życie z dniem 1 lipca 1999 r.,
  - uwzględniając swoje poprzednie rezolucje w sprawie praw człowieka i demokracji w Uzbekistanie oraz państwach Azji Środkowej,
  - uwzględniając konkluzje szóstego posiedzenia rady współpracy UE-Uzbekistan, które odbyło się dnia 1 lutego 2005 r. w Brukseli,
  - uwzględniając konkluzje Rady z posiedzenia w dniach 23-24 maja 2005 r. dotyczące niedawnych wydarzeń w Uzbekistanie, a zwłaszcza tych, które miały miejsce w Andżanie na wschodzie kraju oraz jego okolicy,
  - uwzględniając oświadczenie złożone przez Louise Arbour, Wysokiego Komisarza ONZ ds. Praw Człowieka, dotyczące przeprowadzenia niezależnego międzynarodowego dochodzenia w sprawie przyczyn i okoliczności wydarzeń, które miały miejsce w mieście Andżan na wschodzie Uzbekistanu,
  - uwzględniając oświadczenie urzędującego Przewodniczącego OBWE w sprawie sytuacji w Uzbekistanie, złożone dnia 20 maja 2005 r.,
  - uwzględniając art. 103 ust. 4 Regulaminu,
- A. mając na uwadze, że zgodnie z doniesieniami naocznych świadków w dniu 13 maja 2005 r. w mieście Andżan we wschodnim rejonie Uzbekistanu zginęło kilkaset osób, gdy rządowe wojska otworzyły ogień do uczestników marszu protestacyjnego przeciwko uwięzieniu 23 lokalnych biznesmenów,
- B. mając na uwadze, że uzbecki prezydent Islam Karimow oskarżył o przemoc grupy islamskie, odpierając zarzut otwarcia ognia przez siły bezpieczeństwa do nieuzbrojonych cywili oraz poinformował, że liczba ofiar śmiertelnych wyniosła tylko 169 osób, z czego większość stanowili „islamscy ekstremiści teryści”,
- C. mając na uwadze, że równocześnie ponad 500 osób uciekło z Uzbekistanu i znalazło schronienie w obozie Barash w Kirgistanie, po kirgiskiej stronie rzeki stanowiącej granicę między Uzbekistanem a Kirgistanem,
- D. mając na uwadze, że wiele osób zostało aresztowanych w trakcie i po wydarzeniach w Andżanie i wciąż przebywają one w areszcie,
- E. mając na uwadze, że mieszkańcy Andżanu wciąż obawiają się sankcji ze strony rządu za opowiadanie o wydarzeniach, a miasto pozostaje całkowicie zamknięte dla dziennikarzy i osób prowadzących dochodzenia w zakresie praw człowieka, podczas gdy rząd wydał instrukcje uzbeckim środkom przekazu dotyczące sposobu, w jaki mają przedstawiać wydarzenia związane z użyciem przemocy oraz zablokował dostęp do coraz większej liczby stron internetowych zagranicznych środków przekazu,
- F. szczególnie mocno zaniepokojony nieustającymi zniknięciami rannych osób ze szpitali oraz samowolnymi aresztowaniami, zatrzymaniami i fizycznymi atakami na działaczy broniących praw człowieka, którzy donoszą o przypadkach i prowadzą dochodzenia w sprawie masowego użycia siły wobec ludności cywilnej,

(¹) Dz.U. L 229 z 31.8.1999, str. 3.

Czwartek, 9 czerwca 2005 r.

- G. mając na uwadze, że Organizacja Narodów Zjednoczonych, przy wsparciu między innymi Rady Unii Europejskiej, OBWE i NATO wezwała do bezzwłocznego przeprowadzenia niezależnego dochodzenia w sprawie przyczyn i okoliczności wydarzeń w Andżanie; mając na uwadze, że dochodzenie to jest absolutnie konieczne, aby rzucić światło na wydarzenia i w odpowiedni sposób odnieść się do nich, co leży w interesie stabilności w regionie; odnotowując żenujące poparcie dla działań rządu ze strony Federacji Rosyjskiej i Chin,
- H. mając na uwadze, że uzbeckie władze do chwili obecnej odmawiają odpowiedzi na wezwanie do przeprowadzenia międzynarodowego niezależnego dochodzenia, a nawet odrzuciły możliwość jakiegokolwiek kontaktu z przedstawicielami międzynarodowej wspólnoty w celu omówienia wszczęcia takiego dochodzenia,
- I. mając na uwadze, że uzbecki rząd jest od lat obarczany odpowiedzialnością za torturowanie, brutalne traktowanie i poważne nadużycia praw człowieka w stosunku do więźniów, a także za surowe traktowanie działaczy broniących praw człowieka i politycznej opozycji,
- J. uznając rolę odgrywaną przez Uzbekistan w zwalczaniu międzynarodowego terroryzmu, ale podkreślając też kluczową potrzebę kontynuowania tej walki poprzez środki zgodne z prawem, które nie ciemiężą całego społeczeństwa i respektują prawa człowieka,
- K. mając na uwadze, że uzbeckie władze często twierdzą, że opozycję wobec rządu stanowią religijni ekstremiści z doliny Fergany, pragnący obalenia obecnego rządu i ustanowienia islamskiego kalifatu na obszarze całej Azji Środkowej, pomimo faktu, że uzbeckie społeczeństwo jest w znaczącej większości świeckie i że ograniczone przypadki religijnego ekstremizmu są raczej powodowane niesprawiedliwością społeczną,
- L. mając na uwadze, że liderzy kilku grup działających na rzecz praw człowieka w Uzbekistanie donieśli, że po masakrze w Andżanie nastąpiły szerokie działania represyjne wobec obrońców praw człowieka, członków opozycyjnych partii i innych politycznie aktywnych uzbeckich obywateli, oraz że uzbecki reżim zastosował wobec nich areszt i fizyczne szykany,
- M. mając na uwadze, że uzbecki prezydent Islam Karimow stoi na czele kraju od chwili uzyskania przez niego niepodległości w 1989 r., a jego reżim nie dokonał żadnych znaczących starań na rzecz wprowadzenia niezbędnych reform politycznych, społecznych i gospodarczych reform i uczynił z Uzbekistanu jeden z najbardziej autokratycznych reżimów w Azji Środkowej,
- N. mając na uwadze, że społeczeństwo obywatelskie w Azji Środkowej, w tym w Uzbekistanie, coraz silniej domaga się bardziej otwartego społeczeństwa, w którym swoboda jednostki i prawa człowieka są w pełni respektowane, a także skłania się ku demokracji,
- O. mając na uwadze, że współpraca ze strony UE może nastąpić wyłącznie w oparciu o prawdziwą politykę promowania praw człowieka ze strony beneficjentów,
1. zdecydowanie potępia nadmierne, brutalne i masowe użycie siły przez uzbeckie siły bezpieczeństwa i wzywa uzbeckie władze do postawienia odpowiedzialnych za masakrę w Andżanie przed wymiarem sprawiedliwości;
  2. wyraża głębokie ubolewanie z powodu śmierci setek osób i składa wyrazy współczucia tym, którzy doznali cierpień w wyniku przemocy ze strony uzbeckich sił bezpieczeństwa;
  3. wzywa uzbeckie władze do udzielenia bezzwłocznej odpowiedzi na międzynarodowe wezwania do przeprowadzenia niezależnego międzynarodowego dochodzenia w sprawie tych wydarzeń oraz do podjęcia niezbędnych kroków umożliwiających to dochodzenie;

Czwartek, 9 czerwca 2005 r.

4. podkreśla, że uzbecki rząd, poprzez dalsze odmawianie przeprowadzenia międzynarodowego dochodzenia, nie wypełnia swoich podstawowych zobowiązań wynikających z klauzuli dotyczącej praw człowieka i demokracji, zawartej w Umowie o Partnerstwie i Współpracy;
  5. wzywa Radę i Komisję do skierowania pomocy UE i programów współpracy dla Uzbekistanu poprzez niezależne organizacje pozarządowe, do nasilenia programów TACIS na rzecz demokracji oraz do wstrzymania bezpośredniej pomocy dla instytucji rządowych, dopóki nie zostanie przeprowadzone prawdziwe międzynarodowe i niezależne dochodzenie, przy pełnym zaangażowaniu uzbeckich władz, i dopóki nie zakończy się powszechne naruszanie praw człowieka;
  6. wyraża głębokie zaniepokojenie losem tych, którzy zdecydowali się szukać schronienia za kirgiską granicą i wzywa Uzbekistan oraz Kirgistan do pełnego poszanowania międzynarodowych konwencji w sprawie osób wysiedlonych i uchodźców; wzywa Radę i Komisję do przekazania pomocy humanitarnej w ścisłej współpracy z agencjami ONZ i innymi międzynarodowymi organizacjami, wzywa też uzbeckie władze do zapewnienia natychmiastowego dostępu do regionu w celu przekazania pomocy;
  7. wzywa uzbeckie władze do natychmiastowego zaprzestania prześladowań i szykanowania opozycyjnych polityków, obrońców praw człowieka, niezależnych dziennikarzy i innych uzbeckich obywateli; wnosi o natychmiastowe uwolnienie osób aresztowanych w trakcie i po wydarzeniach w Andżanie;
  8. stoi na stanowisku, że zwalczanie terroryzmu musi odbywać się w zgodzie z międzynarodowymi konwencjami i zobowiązaniami OBWE oraz że w żadnym wypadku nie może być wykorzystywane jako uzasadnienie podejmowania zdecydowanych kroków przeciwko politycznej opozycji, łamania praw człowieka i ograniczania swobód obywatelskich;
  9. wzywa administrację USA do zawieszenia prowadzonych przez nią z uzbeckim rządem negocjacji dotyczących oficjalnego i długoterminowego porozumienia, na mocy którego Stany Zjednoczone utrzymują w Uzbekistanie swoją bazę wojskową, a uzbecki rząd uzyska w zamian znaczące korzyści finansowe oraz wzywa do rozpatrzenia alternatywnych rozwiązań w tym regionie;
  10. podkreśla znaczenie omówienia podstawowych przyczyn braku stabilności w regionie i wzywa uzbeckie władze to przeprowadzenia wewnętrznych reform, które są niezbędne dla rozwoju gospodarczego i osiągnięcia demokracji i stabilności w kraju; wzywa Radę i Komisję do skutecznego wsparcia rzeczonych reform, w ścisłej koordynacji z innymi właściwymi podmiotami międzynarodowymi;
  11. wzywa zwłaszcza rząd Uzbekistanu do podjęcia konkretnych kroków w celu zniesienia kary śmierci, do wzmocnienia niezawisłości wymiaru sądowego, do dostosowania krajowego ustawodawstwa w dziedzinie środków przekazu do międzynarodowych wymogów i standardów, do zniesienia cenzury, do niewywierania nacisku na niezależnych dziennikarzy i redaktorów środków przekazu oraz do stworzenia warunków, w których możliwa będzie prawdziwa swoboda wypowiedzi;
  12. wzywa uzbecki rząd do przeprowadzenia rewizji i uproszczenia procesu rejestracji organizacji pozarządowych, włączając w to przedstawicielstwa organizacji zagranicznych, oraz do przedłożenia i przyjęcia poprawek zmniejszających kontrolę ze strony państwowych organów i Ministerstwa Sprawiedliwości nad działaniami organizacji pozarządowych;
  13. zobowiązuje swojego Przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie i Komisji, Sekretarzom Generalnym Organizacji Narodów Zjednoczonych i OBWE oraz prezydentom, rządóm i parlamentom Uzbekistanu, Kirgistanu, Federacji Rosyjskiej, Stanów Zjednoczonych i Chin.
-